

Мазмұны

1	Балалар музыка мектептерінің және балалар өнер мектептері музыка бөлімдерінің «Баян» пәні бойынша білім беру бағдарламасы	3
2	Образовательная программа по предмету «Баян» детских музыкальных школ и музыкальных отделений школ искусств	24

Балалар музыка мектептерінің және балалар өнер мектептері музыка бөлімдерінің «Баян» пәні бойынша білім беру бағдарламасы

1. Балалар музыка мектептерінің және балалар өнер мектептері музыка бөлімдерінің «Баян» пәні бойынша білім беру бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) «Баян» пәні бойынша оқытудың мақсатын, нәтижелерін және мазмұнын, білім беру процесін ұйымдастыруды, оларды іске асыру тәсілдері мен әдістерін, оқыту нәтижелерін бағалау өлшемшарттарын қамтитын білім берудің негізгі сипаттамаларының біртұтас кешенін анықтайды.

2. Осы бағдарламада келесі түсініктер қолданылады:

1) агогика – темптен сәл ауытқу (бәсеңдету немесе жылдамдату), ноталарда белгіленбейді және музыкалық орындау мәнерлігіне шартталады;

2) артикуляция (латын тілінен articulo – бөлемін, бөліп-бөліп айтамын) – музыкалық аспапта ойнау кезінде немесе вокалдық партияларды айту кезінде дыбыстардың қатарын ретпен орындау тәсілі;

3) дыбыс шығару – музыкалық аспапта ойнау және ән айту барысында дыбысты алу, шығару;

4) лад – орыс музыка ғылымындағы негізгі түсініктердің бірі, гармония туралы басты түсінік;

5) вибрато – музыкалық дыбыстың немесе ән салу жоғарылығының, күшінің (қаттылығы) немесе тембрінің ұдайы өзгеруі;

6) музыка теориясындағы гамма – ұзақтығы белгісіз дыбыстардың қатары, жандарындағы басқыштары бір-бірінен толық бір тонға және жартылай тонға артта болады. Мектептің орындаушылық практикасында гамма дегеніміз жоғары немесе төменгі октавалық дыбыстар қатарын білдіреді;

6) октава – сегіз сатылы және алты тонды арақашықтық;

7) ритм – уақыт бойынша музыканы ұйымдастыру;

8) саусақтардың жүйріктігі – музыканттың басты мақтаныштарының бірі және оның тәжірибелігі мен шеребрлігінің көрсеткіші;

9) үнділік – ладтың жоғары қалпы;

10) штрих – дыбыс құраушы ноталарды, ноталар тобын орындау (тәсілі және әдісі) амалы.

3. Бағдарламаның мақсаты: баянда ойнаудың практикалық білігі мен дағдыларын қалыптастыру үшін жағдай жасау.

3. Бағдарламаның міндеттері:

1) баянда ойнау дағдыларын қалыптастыру;

2) музыкалық сауаттылық саласында білім алу;

3) музыкалық мәдениет және халық шығармашылығының тарихы саласында білім алу;

4) музыкалық стильдер және жанрлар туралы негізгі түсініктерді қалыптастыру;

5) өз жиынтығында әрі қарайғы музыкалық өзін-өзі жетілдіру және өзін-өзі тәрбиелеу, музыкамен өз бетінше қарым-қатынас жасау үшін базаны қамтамасыз ететін музыкалық қызметтің білім, білік және тәсілдерінің жүйесін иелену;

6) музыкалық есту қабілетін, жадын, ырғақ сезімдерін, зейінді, ойлауды, елестетуді дамыту;

7) шығармашылық қабілеттерді, салыстыру, жалпылау білігін дамыту;

8) ой-өрісін кеңейту, музыкалық білімдерді, орындаушылық біліктер мен дағдыларды жүйелі жинақтау;

9) музыкалық және орындаушылық талғамды тәрбиелеу;

10) музыкалық өнерді тану арқылы рухани, адамгершілік, эстетикалық, патриоттық, интернационалдық тәрбиелеу.

5. Бағдарламаны іске асыру мерзімі – бес-жеті жыл. Негізгі, жалпы орта білімді аяқтамаған, бірақ музыка саласындағы техникалық және кәсіптік білім беру бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдарына оқуға түсуді жоспарлап отырған білім алушылар үшін, ата-аналар немесе олардың орнын басатын тұлғалардың өтініші бойынша оқыту мерзімі бір-екі жылға ұлғайтылады.

6. Бағдарламаны іске асыруға арналған оқыту уақытының көлемі осы бұйырықтың 1-қосымшасында көрсетілген балалар музыка мектептерінің үлгілік оқу жоспарына сәйкес анықталады. Оқыту жеке формада іске асырылады.

7. Оқу пәнінің мақсаты тұлғалық, танымдық, коммуникативтік және әлеуметтік дамытудың негізгі міндеттер жүйесі арқылы іске асырылады. Оқытудың мазмұны оқу процесінде қалыптасатын іс-әрекет тәсілдерімен, музыкалық шығармашылықпен араласу формаларымен байланыста іске асырылады.

8. Бағдарламаның ерекшелігі балалардың баянда ойнаудың білім, білік және дағдыларын, шығармашылық қызметтің тәжірибесін, жеке және ансамбльде орындаушылықтың тәсілдерін меңгеруге бағытталуы.

9. Пән дәстүрлі оқытуға, әр білім алушыға жеке-сараланған тәсілмен келуді, көркемдік-бейнелі ойлауын дамытуға, балалардың рухани және мәдени құндылықтарды меңгеруіне, музыка өнері саласындағы дарынды балаларды анықтауға бағдарланған.

10. Педагог оқу міндеттерін белгілеудегі икемділік, әр баланы оқыту стратегиясын қалыптастыру мүмкіндіктері есебінен әр білім алушыға жеке тәсілмен келуді іске асыруға жағдай жасайды.

11. Бағдарламаның мақсатына қол жеткізу қағидаттары:

1) балалардың табиғи қабілеттерін дамытудағы біртіндеушілік;
2) музыкалық лексиканы және техникалық тәсілдерді меңгерудегі қатаң жүйелілік;

3) сабақтардың жүйелілігі және ұдайылығы;

4) оқу процесінің мақсаттылығы.

12. Бағдарлама баянда ойнау техникаларын меңгеруді, қазақ, орыс, халық әуендерінің өңдеулерін, әлем халықтарының музыкасын және классикалық шығармаларды орындауды үйренуді қалайтын балаларды оқыту үшін арналған.

13. Бағдарлама болашақ музыканттың әрі қарайғы тәжірибелік қызметі үшін қажетті баянда ойнау тәсілдерін меңгеру үшін жағдай жасайды.

14. Балаларға шығармашылық, эстетикалық, рухани-адамгершілік тәрбие беруге бағытталған және жеке, ансамбльде, оркестрде орындаушылық дағдыларын меңгеруге, музыкалық өнерді зерттеу және меңгеру барысында өз бетінше жұмыс істеу дағдыларын алуға жағдай жасайды.

15. Бағдарлама музыкалық дарындылығы, дайындығы және жалпы дамуы әртүрлі деңгейдегі балаларға есептелген. Педагог оқу міндеттерін белгілеудегі икемділік, әр баланы оқыту стратегиясын қалыптастыру мүмкіндіктері есебінен әр білім алушыға жеке тәсілмен келуді іске асыруға жағдай жасайды. Педагог музыкалық білімді меңгерудегі қолжетімділікке, сатылылыққа және жүйелілікке, балалардың бойында музыкаға деген қызығушылықтарын оятуға ерекше көңіл бөледі.

16. Білім беру бағдарламасы білім алушылардың:

1) музыкалық сауаттың қажетті деңгейіне сәйкес музыкалық шығармаларды шығармашылықпен орындауға мүмкіндік беретін баянда ойнаудың білім, білік және дағдыларды меңгеруі;

2) білім алушының шығармашылық қызметі тәжірибесін алуы;

3) білім алушының әлем халықтарының рухани және мәдени құндылықтарын меңгеруі;

4) музыкалық білім алуы және музыкалық мәдениетке араласуы;

5) білім алушының бойында музыка өнері саласындағы негізгі кәсіби білім беру бағдарламаларын әрі қарай меңгеруіне ықпал ететін білім, білік және дағдылар кешенін қалыптастыруға ықпал ететін жеке қасиеттерді қалыптастыруға бағытталған.

17. Психологиялық-педагогикалық қолдау:

1) білім алушының даралығына сәйкес оның тұлғалық, зияткерлік және әлеуметтік дамуына, өзін-өзі кәсіби анықтауына, зияткерлік-тұлғалық мүмкіндіктерін ескере отырып, шығармашылық қабілеттерін дамытуға жағдай жасауға;

2) білім алушының бойында оқуға деген оң уәждемелерін қалыптастыруға;

3) білім алушының тұлға ретінде дамуына және өзін өзі жетілдіруіне ықпал ететіндей тұлғаға өзін өзі тануда, олардың өзіне шынайы баға беруіне және нақты өмірлік жағдайларда бейімделуінде, қиын жағдайларды жеңуде және эмоциялық тұрақтылыққа қол жеткізуде көмек көрсетуге;

4) бағдарламаның мақсаты мен міндеттеріне сәйкес білім алушыға психологиялық көмек көрсетуге және қолдауға бағытталған.

18. Білім алушыға қажетті орындаушылық дағдыларды және біліктерді үйрету мазмұны, сипаты және стилі жағынан түрлі көркемдік шығармалармен жұмыс істеу барысында іске асырылады, ал музыкалық тәрбие беру халық музыкасын, қазақстандық, орыс және шетел композиторларының шығармашылығын үйретуге негізделеді.

19. Ұжымдық музыка ойнаудың негізгі практикалық міндеттері – ансамбльдің дыбысталуын тыңдай білу, бірыңғай ритмикалық қағысты сезіну, келісілген түрде және өзгермелі икемді қағыста көркем ойнау, бірге орындау, ансамбль қатысушыларымен әрекеттесу сияқты ансамбльде ойнаудың арнайы дағдыларын қалыптастыру.

20. Бағдарлама білім алушының жас және жеке ерекшеліктерін ескереді, білім алушылардың функционалдық сауаттылығын дамытуға, негізгі және пәндік құзыреттіліктеріне (оқу пәні шеңберінде меңгерілген арнайы білім, білік және дағдылар) қолжеткізуге бағытталған.

21. Бағдарламаның әдістемелік негізі:

1) тұлғаны қалыптастыруға деген тұтастық тәсіл тұжырымдамасы;

2) оқытудағы жас, жеке-қызметтік, жеке-сараланған және мәселелі-зерттеу тәсілдері;

3) заманауи педагогиканың жалпы дидактикалық постулаттары, білім беру процесінің белгіленген мазмұны, формалары және тәсілдері;

4) оқытудың дамытушылық мәнмәтініндегі білім алушының шығармашылық және орындаушылық қабілеттерін дамыту мәселелерін әзірлеу;

5) көрнекті педагогтер мен музыка танушылардың теориялық ережелері мен әдістемелік нұсқаулары.

22. Оқу материалының мазмұнын іріктеудің педагогикалық қағидаттары:

1) табиғи сәйкестік және қолжетімділік қағидаты білім алушының жас ерекшеліктерін ескеріп, білім алушының музыкалық және рухани-адамгершілік дамуына көмектесетін, тыңдауға, үйренуге, орындауға лайық оқу материалын іріктеп алуға мүмкіндік береді;

2) сабақтастық қағидаты білім алушылардың музыкалық-орындаушылық қызметі және оның мазмұны деңгейінде оқытудың барлық сыныптары арасындағы байланысты білдіреді;

3) оқытуды дараландыру қағидаты аспапта ойнаудың орындаушылық дағдыларын практикалық меңгерудің негізгі тәсілі болып табылады;

4) шығармашылық қағидаты білім алушылардың қабілеттерін және бейімділіктерін ашады, табыстылық жағдайын құруға, өнермен қуана араласуға ықпал етеді.

23. «Баян» пәніне жеке оқытудың ерекшелігі оқыту әдістерін, құралдарын, формаларын және репертуар кешенін таңдау үшін жағдай жасайды.

24. Қойылған міндеттерді орындау үшін қолданылатын оқыту әдістері:

1) ауызша әдіс – сұхбат, әңгіме, түсіндіру, пікірталас;

2) көрнекілік-демонстрациялық – педагогтің аспаппен шығарма орындауы, бақылау, интерактивті және мультимедиялық таныстыруды көрсету);

3) практикалық – аспаппен жұмыс, дайындық жаттығулары, шығарманы

өз бетінше талдау, шығарманың жеке бөліктерімен жұмыс;

4) талдау – салыстыру және жалпылау, қисынды ойлауды дамыту;

5) эмоциялық – ассоциацияларды, бейнелерді, көркемдік әсерлерді

таңдау, музыкалық бейнелі ойлауды дамыту.

25. Әдістерді таңдау білім алушының жасына және жеке ерекшеліктеріне,

физикалық қабілеттері, шығармашылық қабілеттерінің даму деңгейіне байланысты болады.

26. Сабақ формалары:

1) практикалық – ойнау тәсілдері мен дағдылары аспапта ойнау арқылы пысықталады;

2) топтық сабақтар ансамбльде ұжыммен музыка ойнау мақсатында өткізіледі;

3) дайындық-концерттік (дайындық және концерттік нөмірлерді көпшілік алдында көрсету);

4) байқаулар;

5) ойын сабағы (сабақ барысында ойын технологияларын қолдану);

27. Педагогтің білім алушымен жеке жүргізетін сабағы сыныптағы оқу-тәрбие жұмысының негізгі формасы болып табылады. Жеке сабақтар педагогпен немесе басқа білім алушылармен ансамбльде

ойнаумен үйлестіріледі. Сабақ бағдарламасы бір уақытта жүргізілетін теориялық және практикалықсабақтан құрылады.

28. Жұмыстың сабақтан тыс түрлері:

- 1) ансамбльде ойнау;
- 2) концерттік, байқаулық қойылымдарға дайындық;
- 3) шығармашылық және мәдени-ағартушылық іс-шараларға қатысу;
- 4) филармонияларға, театрларға, концерттік залдарға, мұражайларға және тағы басқаларға бару;
- 5) музыка қайраткерлерімен, орындаушылармен, композиторлармен кездесу.

29. Осы бағдарламасы негізінде педагог білім беру процесін ұйымдастырудың осы сынып үшін ұтымды және барынша тиімді мазмұнын, әдістерін және тәсілдерін анықтайтын оқу жұмыс бағдарламасын әзірлейді. Педагог бағдарламадан білім алушының дайындық деңгейіне сәйкес келетін тақырыптарды таңдайды.

30. Оқу жұмыс бағдарламасының құрылымдық элементтері:

- 1) титул парағы;
- 2) түсінік хат;
- 3) оқу қызметін жоспарлау;
- 4) оқу процесін оқу-әдістемелік қамтамасыз ету.

31. Титул парағындағы негізгі мағлұматтар:

- 1) білім беру ұйымының аталуы;
- 2) оқу пәнінің аталуы;
- 3) оқу жұмыс бағдарламасы арнайы әзірленген сыныпты көрсету;
- 4) оқу жұмыс бағдарламасының жұмыс мерзімі (оқу жылы);
- 5) педагог туралы қысқа мағлұмат;
- 6) білім беру ұйымы басшысының оқу жұмыс жоспарын бекіткендігін белгілеуге арналған орын.

32. Түсінік хаттың мазмұны:

- 1) негіздеме ретінде білім беру бағдарламасы;
- 2) анықталған сыныпта пәнді оқыту кезіндегі өзекті педагогикалық мақсат пен міндеттер;
- 3) аталған сыныптағы оқыту ерекшеліктері (дамытушылық, түзету-дамытушылық, дарынды балалармен жұмыс және сол сияқты);
- 4) аталған сыныпта жұмысты ұйымдастырудағы ерекшеліктер мен мәселелер;
- 5) өзгерістердің себептері мен мақсаттылығын көрсете отырып, бөлек тақырыптық блоктарды (тарауларды) меңгеру мерзімдерін және/немесе уақытын өзгерту туралы ақпарат.

33. «Оқу қызметін жоспарлау» тарауы білім алушылардың қызметінің сипаттарын ерекшелейтін тақырыптық күнтізбелік жоспардан, сыныптар бойынша репертуарлық тізбеден құралады.

34. «Оқу процесін оқу-тақырыптық қамтамасыз ету» тарауының мазмұны:

- 1) білім алушыға арналған танымдық әдебиеттер тізбесі;
- 2) педагогке арналған әдістемелік әдебиеттер тізбесі;
- 3) оқу-көрнекілік құралдардың тізбесі.

35. Педагогтің оқу жұмыс бағдарламасы әдістемелік кеңестің отырысында қарастырылады және білім беру ұйымының басшысы оқу жылы басталғанға дейін бекітеді.

36. Педагог оқу жұмыс бағдарламасы негізінде әр білім алушыға арналған оқытудың жеке жоспарын құрады. Жеке жоспар білім алушының музыкалық және рухани-адамгершілік дамуының үйлесімді процесін сипаттайды.

37. Білім алушының жеке жоспары әр жартыжылдыққа құрылып, оны білім беру ұйымының басшысы бекітеді, журналға немесе білім алушының жеке іс қағаздарына енгізіледі.

38. Білім алушының жеке жоспарын құру барысында жеке жұмыстың болашақ және ағымдағы міндеттері ескеріліп, оқу жылының басы мен соңындағы оның мінездемесіне сәйкес құрастырылады.

Бір сыныптың өзінде бағдарламаны іске асыру бойынша жеке жоспарлар, концерттік және емтихандық бағдарламалар күрделілік деңгейі бойынша бірі бірінен біршама ерекшеленеді.

39. Білім алушының жеке жоспары репертуарлық кең үрдісті, халық, классикалық және композиторлық техниканың элементтері бар заманауи музыканы енгізу арқылы репертуарды жаңартуды және байытуды көрсетеді.

40. Оқу процесінің дұрыс ұйымдастырылуы, білім алушылардың музыкалық-орындаушылық қабілеттерінің табысты және жан-жақты дамуы толығымен алғанда жұмыстың мұқият жоспарлануына, репертуардың дұрыс іріктелуіне тікелей байланысты болады.

41. Педагог әрбір білім алушының музыкалық қажеттіліктерін және дарындылық ерекшелігін ескеріп, әрқайсысына жеке репертуарлық стратегия әзірлейді.

42. Педагог музыкалық шығармалардың жеке репертуарлық тізбесін қалыптастырады, шығармаларды жүйеге келтіреді және білім алушының жеке мүмкіндіктеріне сәйкес репертуарды толықтырады.

43. Репертуарлық тізбе қазақ, орыс, шетел музыкасы, көркемдік деңгейі жоғары заманауи композиторлардың балалар мен жасөспірімдерге арналған пьесаларын, мультфильмдерден, балаларға арналған кинофильмдерден алынған танымал әндерді, халық музыкасын қамтиды.

44. Педагог оқу процесінде ладтық, үндестілік, ырғақтық және әуендік ерекшеліктерін ескере отырып, қазақ халық әндері мен

күйлерінің өңдеулерін, қазақстандық композиторлардың шығармаларын кеңінен қолданады.

45. Оқу репертуарының әр түрлі жанрлардағы және стильдердегі шығармаларға қанық болуы музыкалық материалды оқу, салыстыру, жүйелеу үшін оңтайлы жағдай туғызады.

46. Репертуар заманауи отандық және шетел композиторлары шығарған үздік пьесаларды қамти отырып жүйелі түрде жаңартылады және кеңейтіледі.

47. Педагог күрделілігі төмендеу тапсырмадан мейлінше күрделі тапсырмаға біртіндеп ауысып, білім алушыға көркемдік мазмұны жағынан, сондай-ақ орындау техникасы жағынан қолжетімді болатындай материалдарды тандай отырып, оқыту әдістемесін және білім алушының репертуарын мұқияттойластырады.

48. Педагог репертуармен жұмыстың аяқталу деңгейін анықтайды, шығармаларды үйрену кезеңдерін белгілейді, бағдарламаның көлемін және күрделілігін түрлендіреді, әр білім алушының тұлғалық және жеке тәсілдерді ескеретін жаңа репертуардың есебінен репертуарлық тізбені толықтырады.

49. Педагог репертуармен жұмыс істеу барысында шығармалардың бір бөлігі көпшілік алдында немесе концертте (емтихандық) орындауға, қалған бөлігі – сыныпта жұмыс істеуге немесе таныстыру мақсатына арналатындығын ескереді.

50. Жеке жоспарға білім алушының музыкалық орындаушылық, көркемдік, техникалық мүмкіндіктерінен жоғары және оның жас ерекшеліктеріне сәйкес келмейтін шығармалар енгізілмейді.

51. Білім алушылардың музыкалық ой-өрісін кеңейту үшін, сыныпта егжей-тегжейлі оқытылатын шығармалардан бөлек, жұмыстың түрлі аяқталу деңгейіне жол бере отырып, жаттап алуды талап етпей, түрлі сипаттағы пьесалардың қатарымен таныстырылады.

52. Жеке жоспардың міндетті тараулары:

- 1) гаммалармен жұмыс;
- 2) этюдтермен және жаттығулармен жұмыс;
- 3) классикалық және заманауи авторлардың пьесаларын орындау;
- 4) Қазақстан композиторларының шығармаларын орындау;
- 5) халық әндерінің және билерінің өңдеулері;
- 6) ансамбльдің құрамында жұмыс істеу;
- 7) ноталардыпарақтан оқу дағдылары.

53. Әр жартыжылдықтың соңында педагог білім алушының тапсырманы орындау сапасын белгілейді және бекітілген репертуарлық тізбеге өзгерістер енгізеді, жылдың соңында музыкалық және техникалық дамуына, жетістіктері және еңбек қабілеттеріне сипаттама береді.

54. Жылдың соңындағы білім алушыға берілген мінездеме даралығының келесі жақтарын ашып көрсетеді:

- 1) музыкалық қабілеттерінің деңгейі (естуі, ырғақ, жады);
- 2) білім алушының аталған аспапқа деген орындаушылық аппаратының сәйкестігі;
- 3) аспапқа икемделу деңгейі;
- 4) жалпы дамуы, эмоциялығы, қабылдауы, реакциясының жылдамдығы;
- 5) музыкамен айналысуға деген көзқарасы;
- 6) еңбекке қабілеттілігі, жинақылығы;
- 7) өз бетінше жұмыс істеу білігі;
- 8) мәтінді талдаудағы сауаттылық дәрежесі;
- 9) музыкалық шығармаларды меңгеру жылдамдығы;
- 10) жылдың соңындағы жетістіктері;
- 11) білім алушының музыкалық-техникалық дамуындағы кемшіліктері және оларды жеңу бойынша міндеттері.

55. Білім алушыны сипаттауда мақсатқа жетуге ұмтылуы, көркемдік қиялының болуы, аспапты еркін игеруі, техникалық жағынан еркіндігінің болуы сияқты жеке қасиеттері көрсетіледі.

56. Өз бетінше жүргізілетін сабақтар үнемі және жүйелі түрде жүргізіледі. Жұмыс көлемі балалардың жалпы білім беру бағдарламаларын игеруімен қатар үй тапсырмасына дайындалуға кететін уақыт шығыны ескеріліп анықталады.

57. Жеке үй тапсырмасы бірнеше рет жүргізіліп, педагогтің ұсынымдарына сәйкес құрылады. Бірінші кезекте түрлі техникалық тәсілдерді пайдаланып, ең күрделі музыкалық эпизодтар пысықталады. Педагог білім алушының ақыл-ой және дене мүмкіндіктеріне байланысты қандай да бір шығармаға жұмсалатын уақытты анықтайды.

58. «Баян» пәнінің «Сольфеджио», «Қазақ музыка әдебиеті», «Әлемдік музыка әдебиеті», «Ұжымдық музыка ойнау» пәндерімен пәнаралық байланысы білім алушының түрлі көркемдік түсініктерді тұтас түсінуге итермелейді.

59. Даярлық сыныбындағы бағдарламалық талаптар:

1) орындаушылық біліктердің және дағдылардың бастапқы негіздері салынады, дұрыс орындаушылық нұсқаулар мен сезінулер қалыптасады, білім алушы баянның пайда болуының қысқаша тарихымен, аспап құралғысымен, оның оң жақ және сол жақ клавиатурасының құрылымымен, қолдың орнатылуы мен қойылуымен, дыбыс шығару негіздерімен танысады;

2) білім алушы орындаушылық техникасының қарапайым дағдыларын меңгеру процесінденоталық белгілердің жазбасымен, олардың аспаптың шынайы дыбысталуының қатынасымен танысады, ноталық сауаттың негіздерін меңгереді

59. Даярлық сыныбындағы оқу пәнінің мазмұны:

Тақырыптық жоспарлау.

1-тақырып. Музыкалық аспаппен танысу. Баян аспабы шығуының қысқаша тарихы. Аспаптың құрылымы. Аспапты күту.

2-тақырып. Отырғызу, ойын аппаратын қою негіздері.

3-тақырып. Сол және оң қолмен аспапты ұстау.

4-тақырып. Аспапсыз алдын-ала ойын дағдыларын қалыптастыру. Қозғалыс аппаратының еркіндігін дамытуға арналған жаттығулар.

5-тақырып. Баянда ойнаудың орындаушылық дағдыларын меңгеру және дамыту. Баян аспабында дыбыс шығару қағидаттары.

6-тақырып. Баянның көрігін (меха) қарау техникасы. Көрік қозғалысы бағыттарын сауатты ауыстыру, дыбысты тартымды жеңілдету (филировка).

7-тақырып. «Басу» тушесін меңгеру.

8-тақырып. Қарапайым музыкалық-есту ұғымын қалыптастыру бойынша жұмыс.

Баянда орындаудың бейнежазбаларын көру және музыкалық үлгі-нұсқаларды тыңдау. Музыкалық талғам мен музыкалық аспапақа деген қызығушылықты тәрбиелеу.

9-тақырып. Оқытылып жатқан практикалық материалдар негізінде музыкалық естудің түрлерін дамыту Ырғақ сезімді қалыптастыру және дамыту, сөз бен музыкадағы қарапайым ырғақтар. Ырғақтық жаттығулар.

10-тақырып. Қолжетімді материалдар негізінде музыкалық сауаттылықты игеру. Музыкалық терминдермен танысу.

11-тақырып. Музыканы талдау. Музыка бейнесі, сипатын анықтау бойынша практикалық міндеттер, сонымен қатар музыканың дыбыстық сипатын анықтауға қол жеткізу үшін қолжетімді көркемдік мәнерлілік құралдарын зерделеу.

12-тақырып. Педагогпен бірге ансамбльде ойнау.

13-тақырып. Есту қабілеті, өлеңге ән шығару, фразалар мен ұсыныстардың соңын аяқтау, музыкалық бейнені салу бойынша әуенді таңдау көмегімен шығармашылық ойлауын дамыту. Музыкалық елестетуді дамытуға арналған практикалық тапсырмаларды орындау.

60. Даярлық сыныптың бағдарламасын игеруден күтілетін нәтижелер.

Даярлық сыныпта оқу жылының соңында білім алушы келесі білім, білік және дағдыларға ие болады:

- 1) аспаптың құрылысын біледі;
- 2) алғашқы музыкалық-теориялық білімді меңгереді;
- 3) қолды, аспапты қою, аспапты ұстап дұрыс отыру дағдыларын біледі;
- 4) баянда ойнаудың алғашқы дағдыларына ие болады.

61. 1 сыныптағы бағдарламалық талаптар:

1) орындаушылық біліктер мен дағдыларды бекіту, дұрыс орындаушылық тұғыр мен сезімдерді қалыптастыру және дамыту жұмыстары жалғастырылады, баян аспабының шығу тарихы, аспаптың құрылысы туралы білімдері толықтырылады, аспап пернетақтасын меңгерудің бастапқы дағдылары бекітіледі, ойын аппаратының дұрыс орналастырылуы мен қойылуын игеру, баяннан дыбысты шығару ерекшелігі жалғастырылады;

2) білім алушы 10 әр түрлі музыкалық туындыларды меңгереді, практикалық материалдар негізінде білім алушылар орындалатын пьесалардың жалпы сипаттамасын анықтауға, музыканың мінездемесін айыра алуына, қарапайым шағын пьесалар мен әндерді мағынасына жете отырып және көркемдеп ойнай алуы, ойнаудың қажетті орындаушылық дағдыларын игереді.

62. 1 сыныптың бағдарламасын игеруден күтілетін нәтижелер.

1 сыныпта оқу жылының соңында білім алушы келесі білім, білік және дағдыларға ие болады:

- 1) дыбыс шығарудың негізгі тәсілдерін біледі;
- 2) ноталық сауатты меңгереді;
- 3) дайын баянда ойнауда сүйемелдеудің негізгі тәсілдерін меңгеру (бас пен аккордты жұмсақтап кезектестіру);
- 4) көрікті басқару дағдыларын меңгереді;
- 5) серпінді дыбыстаудың негізгі деңгейлерін (форте, пиано)біледі;
- 6) музыканың динамикалық реңктерін біледі;
- 7) ансамбльде ойнаудың бастапқы дағдыларын меңгереді;
- 8) практикалық материалда минорлық ладты, аспаптың тембрлік мүмкіндіктерін, тіркеудегі шартты белгілерді біледі;
- 9) мазмұны және нысаны қарапайым пьесаларды, кішігірім тақырыптық дамуымен және көркемдік бейнесі айқын әндерді орындайды;
- 10) әрбір қолмен жеке және екі қолмен ойнау кезінде парақтан ноталарды оқу дағдыларын меңгереді

63. 2 сыныптағы бағдарламалық талаптар:

1) білім алушының музыкалық-шығармашылық мүмкіндіктерін (музыкалық есту қабілеті, зейін, ойлау, жады), алынған орындаушылық техникалық дағдыларды дамыту жалғастырылады, музыкалық сауаттылық негіздерінен білімін жетілдіреді, кәсіби терминологияны меңгеру (альтерлеудің қарқыны, серпіні, таңбалары), жоғары дыбыстау бағдары және әуеннің уақытша ерекшеліктері дамытылады;

2) орындаушылық аппаратының орналасуы мен қойылуын тұрақтандыру, қол қозғалыстарын үйлестіру, көрікті жүргізу дағдыларын және оның қозғалыс бағыттарын ауыстыруды жетілдіру,

орындаушылық аппараттың еркіндігіне бақылауды іске асыру бойынша жұмыстар одан әрі қарай жалғастырылады;

3) сапалы дыбысты шығару бойынша және контилендік сипаттағы пьесаларды зерделеу негізінде дыбыс мәдениетін қалыптастыру, түрлі штрихтерде екі октаваны екі қолымен мажорлық гаммаларды, ұзын мажорлық арпеджиоларды, түрлі штрихтағы қысқа арпеджиоларды және екі қолымен бірдей үшдыбысты аккордтарды одан әрі меңгеру, дыбыс шығарудың және штрихтардың неғұрлым күрделі тәсілдерін меңгеру (портаменто, акцент), лад, метр, ырғақ, қарқын сезімдерін әрі қарайғы дамыту бойынша жұмыс ұқыпты түрде жалғастырылады;

4) білім алушы 8-10 әр түрлі музыкалық туындыларды: балалар әндері, халық әндері, билер, этюдтер, ансамбльдер меңгереді.

64. 2 сыныптағы оқу пәнінің мазмұны.

Тақырыптық жоспарлау.

1-тақырып. Баянның пайда болу тарихы және аспаптың құрылысы жөнінде білімдерін бекіту.

2-тақырып. Дайындық сыныбында үйренген отыру, қолды орнына қою негіздерін бекіту. Қозғалыс аппараты еркіндігін дамыту үшін арнайы жаттығуларды қолдану.

3-тақырып. Баяннан дыбысты шығару техникасын дамыту.

4-тақырып. Көрік қозғалыстары бағытын дұрыс ауыстырумен, дыбысты әсемдеп жеңілдетумен жұмыс.

5-тақырып. Тушенің алуан түрлерін игеру.

6-тақырып. Музыкалық-есту көріністерін дамыту бойынша одан әрі жұмыс.

7-тақырып. Практикалық материалдар негізінде ырғақ сезімін дамыту. Ырғақтық жаттығуларды қолдану.

8-тақырып. Практикалық материал негізінде музыкалық сауаттылықты зерделеу Әртүрлі музыкалық терминдермен таныстыру.

9-тақырып. Баянда қарапайым нысанадағы пьесаларды оқыту. Қолжетімді практикалық материалдар негізінде вариациялар нысандарымен таныстыру.

10-тақырып. Минорлық ладпен таныстыру. Практикалық материалмен бекіту.

11-тақырып. Әртүрлі штрихпен мажорлық гаммаларды бір октавада, ұзын арпеджио мен 3 үнді аккордтарды әр қолмен жеке орындауды меңгеру.

12-тақырып. Практикалық материалда вариация нысаналарын оқып-үйрену.

13-тақырып. Аспаптың тембрлік мүмкіндіктерімен танысу, баянның реестрлік белгілерін зерделеу.

14-тақырып. Нотаны парақтан оқу техникасын, тасымалдауды (транспонирование) меңгеру.

15-тақырып. Ансамбльде ойнау.

16-тақырып. Репертуармен жұмыс.

17-тақырып. Концерттік қызметтер.

65. 2 сыныптың бағдарламасын игеруден күтілетін нәтижелер.

2 сыныпта оқу жылының соңында білім алушылар келесі білім, білік және дағдыларға ие болады:

1) оң қолдың позициясын ауыстыру, сол қолды үйлестірудің алғашқы дағдыларына ие;

2) аспаптың клавиатурасын меңгерудің алғашқы дағдыларына ие;

3) отыру және ойын аспаптарын қою ережелерін біледі;

4) орындайтын шығармаларын талдай алады;

5) аккордеонда дыбыс шығарудың ерекшеліктерін біледі;

6) мейіз дұрыс ауыстыру дағдыларына ие;

7) орындаушылық аспаптың еркіндігіне бақылау жүргізе алады;

8) бір дауысты әуендерді мейіздеп орындау дағдыларын дамытады;

9) түрлі штрихтерде бір октавалы мейізлік гаммаларды, ұзын арпеджиоларды және әрбір қолмен жеке үшдыбысты аккордтарды орындайды.

66. 3 сыныптағы бағдарламалық талаптар:

1) музыкалылықты дамыту, білім алушының тембрлік есту қабілетін дамыту, тембрлік бояулар палитрасын кеңейту, тембрлік мейізліліктің жаңа құралдарын зерттеу, дыбысталудың сапасы (көрік қозғалысы бағыттарын білдірмей ауыстыру), баса айту, интонациялаумен, музыкалық құрылыс құрылымының, музыкалық нысанның мәнін түсіну бойынша жұмыстар;

2) техникалық, орындаушылық дағдыларын дамыту (баянда оң қолдың бас бармағын, секіруді ішінара пайдалану, қосарланған ноталарды, аккордтар, октавалар техникасын кеңінен қолдану), саусақтық және білезіктік стаккатоны меңгеру (бір дыбыты әуендік бірізділік, қос нота, октавалар, аккордтар), полифония элементтері бар пьесалармен танысу (мүмкіндігінше таңдалған пернетақтада);

3) ірі нысандағы туындыларды, мысалы сюита ретіндегі, вариация түріндегі пьесалар, екі- және үш бөліктік нысандағы пьесаларды меңгеру (ірі нысандағы туындыларды орындау білім алушылардан көлемі бойынша үлкен, алуан түрлі музыкалық-орындаушылық элементтер енгізілген материалды игеруді талап етеді, нәтижесінде оны білім алушы бүтін, біртұтас туындыны орындау дағдыларын игеру болып табылады), аса күрделі дыбыс шығару тәсілдері мен штрихтерді қолдану арқылы пьесаларды орындау

(портаменто, акценттер), аса күрделі ырғақтық топтарды қолдану арқылы пьесаларды орындау;

4) түрлі штрихтағы екі октаваны екі таңбаға дейін екі қолмен мажорлық гаммаларды, түрлі штрихтағы ұзын және қысқа арпеджионы және екі қолмен бірлесе 3 дыбысты аккордтарды одан әрі зерделеу, бір октавадағы минорлық гаммаларды, ұзын және қысқа арпеджио, әр қолмен жеке үшдыбысты аккордты меңгеру;

5) білім алушы 8-10 әр түрлі музыкалық туындыларды меңгереді: балалар әндері, халық әндері, билер, этюдтер, ансамбльдер.

67. 3 сыныптағы оқу пәнінің мазмұны.

Тақырыптық жоспарлау.

1-тақырып. Ноталық материалдар негізінде техникалық, орындаушылық дағдыларды дамыту. Кантилендік сипаттағы пьесаларды меңгеру.

2-тақырып. Тасымалдау (транспонирование).

3-тақырып. Қағаз бетінен оқу.

4-тақырып. Ансамбльде ойнау.

5-тақырып. Репертуармен жұмыс.

6-тақырып. Әртүрлі штрихпен екі қолмен екі белгіде екі октавада мажорлық гаммалармен жұмыс.

7-тақырып. Мажорлық ұзын және қысқа арпеджионы, екі қолмен үшүндік аккордты зерделеу.

8-тақырып. Білім алушының тембрлік есту қабілетін дамыту, баянның тіркеуде көрсетілген шартты мәліметтері туралы толықтырулар.

9-тақырып. Концерттік-байқау қызметтері.

68. 3 сыныптың бағдарламасын игеруден күтілетін нәтижелер.

3 сыныпта оқу жылының соңында білім алушы келесі білім, білік және дағдыларға ие болады:

1) орындалатын шығарманы талдай алады;

2) есту бойынша ойнаудың алғашқы дағдыларын біледі;

3) бағдарлама аясында музыкалық терминдерді біледі;

4) күрделі емес ноталық материалды өз бетінше талдай алады;

5) штрихтық техниканы, саусақтардың жүйріктігін, аккордтық техниканы дамытады;

6) түрлі штрихтағы екі октаваны екі таңбаға дейін екі қолмен бірдей мажорлық гаммаларды, түрлі штрихтағы ұзын және қысқа арпеджионы және екі қолмен бірдей үшдыбысты аккордтарды, бір октавадағы минорлық гаммаларды, ұзын және қысқа арпеджио, әр қолмен жеке үшдыбысты аккордты меңгереді;

7) ірі нысанды шығармаларды мейлінші күрделі дыбыс шығару тәсілдерін және штрихтар қолданылған пьесаларды, мейлінше күрделі ырғақтық топтамаларды қолданылған пьесаларды орындайды.

69. 4 сыныптағы бағдарламалық талаптар:

1) меңгерілген арнайы білік пен дағдылар жетілдіру, музыкалық-көркемдік материалдар күрделендіру және тереңдету, музыкалық бейнелердің шеңбері мен орындаушылық міндеттерді кеңейту, білім алушының музыкалық-бейнелі ойлауын, шығармашылық-көркемдік елесін, қиялын дамыту;

2) музыка тілінің мәнерлілік құралдарын меңгеру, оларды нақты бір көркемдік бейне жасау кезіндегі мәнін түсіну және практикалық қызметте білімдерін қолдану, музыканы, оның мазмұнын және идеялық-эмоциялық бағдарын эмоциямен қабылдау білігін дамыту, музыкалық шығарманың көркемдік ойын түсіну және ашу;

3) дыбыс серпінінің дәйектелімін (градация) кеңейту, баянда музыкалық туындыны орындауда музыканың сипатына сәйкес қажетті динамикалық реңкін айыру, алу және қолдану білігін қалыптастыру, музыкалық нысанды құрудың негізгі заңдылықтарын меңгеру, ірі музыкалық нысандар құрылысымен танысу (күрделі үш бөлікті нысан, сюита);

4) музыканың алуан түрлі жанрларындағы туындыларды зерделеу, оқытылып жатқан туындының жанрлық және стилистикалық ерекшелігін, музыканың мазмұнын көркемдеп өрнектеудің маңызын түсіну, орындалатын туындылардың стилдік ерекшелігін талдауды жүзеге асыру білігін қалыптастыру;

5) баянның оң және сол пернетақтасының дыбыстық тепе-теңдігіне бақылауды қалыптастыру, музыканың тарихы мен теориясы бойынша білім жүйесін кеңейту, бағдарламалық талаптар аясында ойнаудың техникалық және орындаушылық дағдыларын дамыту;

6) екі октавада екі қолмен үш таңбаға дейін мажорлық гаммаларды, түрлі штрихтармен, жартылай штрихтармен, ұзын арпеджио екі октавада екі қолмен екітаңбаға дейін минорлық гаммаларды, ұзын мажорлық арпеджио, үш және төрт дыбыстық аккордық бірізділіктерді жаттау;

7) білім алушы 8-10 әр түрлі музыкалық туындыларды меңгереді: балалар әндері, халық әндері, билер, этюдтер, ансамбльдер.

70. 4 сыныптағы оқу пәнінің мазмұны.

Тақырыптық жоспарлау.

1-тақырып. Аспапта ойнаудың орындаушылық дағдыларын жетілдіру.

2-тақырып. Полифония элементтері бар пьесаларды меңгеру бойынша жұмыс.

3-тақырып. Ірі нысандағы туындылармен одан әрі жұмыс жасау. Күрделі үш бөлікті нысан, сюита.

4-тақырып. Екі октавадағы үштаңбалық мажорлық гаммаларды зерделеу, әртүрлі штрихтермен орындау, полиштрихтарды қолдану.

5-тақырып. Екі октавадағы 2 таңбалық минорлық гаммаларды, ұзын және қысқа арпеджиоларды бірнеше штрихтармен, екі қолмен 4 үндік аккордтарды зерделеу. Түрлі тембрлердегі туындылар және баян тіркелімдерімен жұмыс.

71. 4 сыныптың бағдарламасын игеруден күтілетін нәтижелер.

4 сыныпта оқу жылының соңында білім алушы келесі білім, білік және дағдыларға ие болады:

- 1) музыканың теориялық негіздері туралы білімге ие;
- 2) ойнаудың техникалық және орындаушылық дағдыларына ие;
- 3) аспапта дыбыс шығарудың өзіндік ерекшеліктерін, олардың дыбысталу шкаласының болжамды күшін біледі;
- 4) музыкалық тілдің мәнерлілік құралдарын ажырата алады, белгілі бір нақты көркемдік бейнені жасаудағы музыкалық тілдің мәнерлілік құралдарының мәнін түсінеді;
- 5) орындалатын шығармаларды талдай алады;
- 6) екі октавада екі қолмен үш таңбаға дейін мажорлық гаммаларды, , түрлі штрихтармен екі октавада екі қолмен екі таңбаға дейін минорлық гаммаларды, түрлі штрихтармен, полиштрихтармен қысқа мажорлық арпеджиоларды, ұзын мажорлық арпеджиоларды, үш және төрт дыбысты аккордты бірізділіктерді орындайды;
- 7) ұжымдық музыка ойнау дағдыларына ие;
- 8) дайындық-концерттік жұмыс дағдыларына ие болады.

72. 5 сыныптағы бағдарламалық талаптар:

1) орындаушылық дағдыларды бекіту: есту (қабылдау мен елестету), дыбыс құрағыш (дыбыс шығару, саусақтық артикуляция және көрікті артикулдеу сапасына бақылау), музыкалық көрнекілік құралдарын меңгеру (серпін, қарқын, баса айту);

2) полифониялық элементі бар шығармаларды орындау, ірі нысанды шығармаларды зерделеуді одан әрі жалғастыру, музыкалық туындының музыкалық нысанымен, оның жанрлық және нақыштық ерекшелігімен жұмыс, музыкалық шығарманы орындаушылық көрнекілігімен, мазмұны мен идеялық-эмоциялық бағытымен жұмыс, шығарманың музыкалық мәтінімен және оның техникалық ерекшелігімен жұмыс, көрікпен ойнаудың әртүрлі тәсілдерімен жұмыс (портато, көріктік стаккато, рикошет, вибрато), агогикамен жұмыс (шұғыл және біртіндеп баяулату, жылдамдату, цезура, аялдау, ферматалар);

3) шығармалардағы тоналдық желіні ауытқу және модуляцияны пайдалана отырып кеңейту, білім алушының оқытылып отырған музыкалық шығарманың музыкалық мәтіні мен техникалық ерекшелігі бойынша өзіндік жұмысын бақылау, екі қолмен екі октава аралығындағы төрт кілт белгісі бар мажорлық гаммаларды, екі қолмен екі октава аралығындағы үш кілт белгісі бар минорлық гаммаларды,

полиштрихтармен, әртүрлі штрихтармен мажорлық және минорлық қысқа арпеджиоларды, полиштрихтармен, ұзақ арпеджио түрлерін, үш және төрт дыбысты үндестіктерді зерделеу;

4) білім алушы 8-10 әр түрлі музыкалық туындыларды меңгереді: балалар әндері, халық әндері, билер, этюдтер, ансамбльдер.

73. 5 сыныптағы оқу пәнінің мазмұны.

Тақырыптық жоспарлау.

1-тақырып. Репертуармен жұмыс.

2-тақырып. Аса күрделі практикалық материалдарды игеру көмегімен аспапта ойнаудың техникалық, орындаушылық дағдыларын жетілдіру.

3-тақырып. Төрт таңбалы екі октавадағы мажорлық гаммаларды зерделеу, алуан түрлі штрихтармен, оның ішінде бірнеше штрихтерді пайдалану.

4-тақырып. Түрлі штрихтермен мажорлық ұзын және қысқа арпеджиоларды, оның ішінде екі қолымен төрт үндік аккордтарды үйрену.

5-тақырып. Екі октавадағы үш таңбалық минорлық гаммаларды, ұзын және қысқа арпеджиоларды бірнеше штрихтармен, екі қолмен төрт үндік аккордтарды зерделеу.

74. 5 сыныптың бағдарламасын игеруден күтілетін нәтижелер.

5 сыныпта оқу жылының соңында білім алушы келесі білім, білік және дағдыларға ие болады:

1) музыканың теориялық негіздері туралы жан-жақты білімге ие, ойнаудың техникалық және орындаушылық дағдыларын біледі;

2) көрікпен ойнаудың әртүрлі тәсілдерін меңгереді (портато, меховое стаккато, рикошет, вибрато);

3) екі қолмен екі октава аралығындағы төрт кілт белгісі бар мажорлық гаммаларды, екі қолмен екі октава аралығындағы үш кілт белгісі бар минорлық гаммаларды, полиштрихтармен орындайды;

4) әртүрлі штрихтармен мажорлық және минорлық қысқа арпеджиоларды, полиштрихтармен, ұзақ арпеджио түрлерін, үш және төрт дыбысты үндестіктерді орындайды.

75. 6-7 сыныптардағы бағдарламалық талаптар:

1) алдында үйренген барлық орындау тәсілдерін техникалық және көркемдік мазмұны бойынша мейлінше күрделі нұсқаларда жетілдіру, баса айтудың негізгі элементтерін (сарын, фраза, сөз тіркесі (предложение), бөлік) жеке өз бетімен талдау білігін дамыту, аппликаторлық сауаттылығын және тиімді аппликатураны өз бетімен таңдауды дамыту;

2) төрт таңбалы екі октавадағы минорлық гаммаларды, алуан түрлі штрихтағы ұзын және қысқа арпеджиоларды және төрт үнді аккордтарды екі қолмен ойнауды (non legato, legato, staccato, аралас

штрихтар, жартылай штрихтар), пунктирлік ырғақта гаммаларды орындайды меңгеру;

3) түрлі штрихтерде екі қолмен екі октавада ұзын және қысқа арпеджиоларды (non legato, legato, staccato, аралас штрихтар, жартылай штрихтар), арпеджионы пунктирлық ырғақта, екі қолмен төрт дыбысты мажорлық және минорлық аккордтер бірізділігінде зерделеу және орындау;

4) техникалық дағдыларды жетілдіру (ірі – октавалық және аккордтық техника, ұсақ техника), жаттығуды орындауда штрихтер арқылы көрікпен жұмыс (портато, көріктік стаккато, рикошет, вибрато), этюдтер мен басқа да музыкалық шығармаларды орындау;

5) дыбыс шығару сапасымен жұмыс (көрікті білдірмей ауыстыру, түрлі тушелер мен штрихтерді қолдану), дыбысталу серпінінің үдемелілігін кеңейту, музыканың әртүрлі серпінді реңктерін іздей алу білігін қалыптастыру, шығарманың үндестік желісін ауытқушылық пен модуляция арқылы кеңейту;

6) білім алушы 8-10 әр түрлі музыкалық туындыларды меңгереді: балалар әндері, халық әндері, билер, этюдтер, ансамбльдер.

76. 6-7 сыныптардағы оқу пәнінің мазмұны.

Тақырыптық жоспарлау.

1-тақырып. Концерттік-байқаулық, емтихандық және бітіру бағдарламаларын дайындау.

2-тақырып. Аса күрделі практикалық материалдарды игеру көмегімен аспапта ойнаудың техникалық, орындаушылық дағдыларын жетілдіру (асқан шебер пьесаларды зерделеу).

3-тақырып. 5 таңбалы екі октавадағы мажорлық гаммаларды зерделеу, алуан түрлі штрихтармен, оның ішінде бірнеше штрихтерді пайдалану.

4-тақырып. Екі қолмен 4 үндестік аккордында мажорлық ұзын және қысқа түрлі штрихтағы арпеджионы зерделеу.

5-тақырып. 4 таңбалы екі октавадағы минорлық гаммаларды, алуан түрлі штрихтағы ұзын және қысқа арпеджиоларды және 4 үнді аккордтарды екі қолмен ойнауды үйрету.

6-тақырып. Полифониялық туындылармен (таңдалған пернетақтада), сонымен қатар ірі нысандағы туындылармен жұмыс.

7-тақырып. Аспаптың тембрлік мүмкіндіктерін қолдану.

8-тақырып. Концерттік-байқау қызметтері.

77. 6-7 сыныптардың бағдарламаларын игеруден күтілетін нәтижелер.

Оқу жылының соңында білім алушы келесі білім, білік және дағдыларға ие болады:

1) баянда аспаптық орындаушылық өнері терминологиясын біледі, музыка теориясының негіздерін;

2) әртүрлі жанрлар мен стилдердің музыкалық шығармаларын қзбетінше жаттайды;

3) музыкалық шығарманы орындау кезінде алынған теориялық білімді қолданады;

4) музыкалық шығарманың партиясын жаттау кезінде техникалық қиындықтарды өз бетінше жеңеді;

5) музыкалық шығарманы орындау кезінде көркемдік бейнені жасай алады;

6) музыкаға және баянда ойнаудың орындаушылық өнеріне шығармашылық тұрғыдан қарайды;

7) баянда орындау техниасының әртүрлі түрлерін және орындау шеберлігінің мәдениетін (еркін, аспапта таби,и дыбыс шығару, әртүрлі дыбыс шабуылын, туше түрлерін, сапалы саусақтық артикуляция және оның көрікті жүргізу техникасымен табиғи өзарабайланысы қолданумен орындау, баянның дыбыстық палитрасының әртүрлі градациясын меңгеру) меңгерген;

8) әртүрлі дәуірлер, стилдер, бағыттар, жанрлар және формалардың музыкалық шығармаларынан репертуарды өз бетінше жинақтай алады;

9) дамыған тыңдау бақылауына ие;

10) дамыған музыкалық есту қабілетіне ие;

11) кең музыкалық ой-өріске ие;

12) ансамбльдік орындаушылық дағдыларын меңгерген;

13) музыкалық аспапты күту дағдыларына ие;

78. Үлгерімді бақылаудың мақсаты білім алушының білім беру бағдарламасын игерудегі нәтижелілігін анықтау болып табылады.

Музыкалық білім беруде оқыту нәтижелерін бақылау өлшемшарттары пән бойынша ағымдық үлгерім нәтижелерінен және концерттік көрсетілімдерден алған бағаларынан тұрады.

Білім алушылардың бағдарламаны игеруі бақылау бақылау жұмысы, техникалық сынақ, академиялық концерт түрінде, қорытынды аттестаттау – бітіру емтиханы түрінде іске асырылады.

80. Аттестаттау формасы және білім алушылардың сыныптар бойынша көрсетілімдеріне қойылатын бақылау-бағдарламалық талаптары:

1) 1 сынып – бірінші тоқсанда: бақылау жұмысы (бір пьеса); екінші тоқсанда: академиялық концерт (екі пьеса);

2) 2 сынып – бірінші тоқсанда: техникалық сынақ (екі октавадағы екі белгіге дейін мажорлық гаммалар, әртүрлі техниканың түрлеріне 2 этюд); екінші тоқсанда: академиялық концерт (әртүрлі жанрлардағы, дәуірлердегі және стилдердегі екі-үш шығарма); үшінші тоқсанда техникалық сынақ (мажорлық гаммалар, ұзын және қысқа арпеджиолар, үшдыбысты және төртдыбысты аккордтар); төртінші

тоқсанда академиялық концерт (әртүрлі жанрлардағы, дәуірлердегі және стилдердегі екі-үш шығарма);

3) 3 сынып – бірінші тоқсанда: техникалық сынақ (екі октавадағы екі белгіге дейін мажорлық гаммалар, әртүрлі штрихтармен орындау); екінші тоқсанда: академиялық концерт (әртүрлі жанрлардағы, дәуірлердегі және стилдердегі екі-үш шығарма); үшінші тоқсанда техникалық сынақ (бір октавадағы минорлық гаммалар, ұзын және қысқа арпеджиолар, үшдыбысты аккордтар); төртінші тоқсанда академиялық концерт (әртүрлі жанрлардағы, дәуірлердегі және стилдердегі екі-үш шығарма);

4) 4 сынып – бірінші тоқсанда: техникалық сынақ (екі октавадағы екі белгіге дейін мажорлық гаммалар, әртүрлі штрихтармен орындау); екінші тоқсанда: академиялық концерт (әртүрлі жанрлардағы, дәуірлердегі және стилдердегі екі-үш шығарма); үшінші тоқсанда техникалық сынақ (мажорлық гаммалар, ұзын және қысқа арпеджиолар, төртдыбысты аккордтар, екі октавадағы екі белгіге дейін минорлық гаммалар, ұзын және қысқа арпеджиолар, төртдыбысты аккордтар); төртінші тоқсанда академиялық концерт (әртүрлі жанрлардағы, дәуірлердегі және стилдердегі екі-үш шығарма);

5) 5 сынып – бірінші тоқсанда: техникалық сынақ (екі октавадағы төрт белгіге дейін мажорлық гаммалар, әртүрлі штрихтар, әртүрлі штрихтармен ұзын және қысқа арпеджиолардың мажорлық гаммалары, төрт дыбысты аккордтар); екінші тоқсанда: академиялық концерт (әртүрлі жанрлардағы, дәуірлердегі және стилдердегі екі-үш шығарма); үшінші тоқсанда техникалық сынақ (екі октавадағы үш белгіге дейін минорлық гаммалар, әртүрлі штрихтармен ұзын және қысқа арпеджиолар, төртдыбысты аккордтар); төртінші тоқсанда қорытынды аттестаттау – бітіру емтиханы (полифониялық шығарма немесе полифония элементімен пьеса, ірі формадағы шығарма, қазақстандық композитордың шығармасы немесе қазақ халық әнінің немесе бидің өңдеуі, орындаушының таңдауы бойынша пьеса);

6) 6 сынып – бірінші тоқсанда: техникалық сынақ (екі октавадағы бес белгіге дейін мажорлық гаммалар, әртүрлі штрихтармен орындау, әртүрлі штрихтармен ұзын және қысқа арпеджиолардың мажорлық гаммалары, төрт дыбысты аккордтар); екінші тоқсанда: академиялық концерт (әртүрлі жанрлардағы, дәуірлердегі және стилдердегі екі-үш шығарма); үшінші тоқсанда техникалық сынақ (екі октавадағы төрт белгіге дейін минорлық гаммалар, әртүрлі штрихтармен ұзын және қысқа арпеджиолар, төртдыбысты аккордтар); төртінші тоқсанда емтихан (әртүрлі жанрлардағы, дәуірлердегі және стилдердегі екі-үш шығарма);

7) 7 сынып – бірінші тоқсанда: техникалық сынақ (екі октавадағы төрт белгіге дейін мажорлық гаммалар, әртүрлі штрихтар, әртүрлі

штрихтармен ұзын және қысқа арпеджиолардың мажорлық гаммалары, төрт дыбысты аккордтар); екінші тоқсанда: академиялық концерт (әртүрлі жанрлардағы, дәуірлердегі және стилдердегі екі-үш шығарма); үшінші тоқсанда техникалық сынақ (екі октавадағы үш белгіге дейін минорлық гаммалар, әртүрлі штрихтармен ұзын және қысқа арпеджиолар, төртдыбысты аккордтар); төртінші тоқсанда қорытынды аттестаттау – бітіру емтиханы (полифониялық шығарма немесе полифония элементімен пьеса, ірі формадағы шығарма, қазақстандық композитордың шығармасы немесе қазақ халық әнінің немесе бидің өңдеуі, орындаушының таңдауы бойынша пьеса);

81. Педагог білім алушының жұмысын бағалау кезінде келесі өлшемшарттарды ескереді:

- 1) білім алушының аспапты тиісті деңгейде меңгергенін көрсетуі;
- 2) көркем бейнені толық және сенімді ашуы;
- 3) орындалатын шығарманың стилін түсінуі және орындаушылық интерпретацияда көрсетуі.

82. Бағалау өлшемшарттары:

1) «5» («өте жақсы» бағасы: бағдарламаны техникалық жағынан мінсіз орындауы, техникалық тәсілдерді, сапалы дыбыс шығару тәсілдерін еркін меңгеруі, орындалатын шығарманың көркемдік ойын нақтырақ жеткізудегі жеке тәсілі;

2) «4» («жақсы») бағасы: техникалық еркіндігі, түсініп, мәнерлеп орындауы, орындалатын шығарманың сипатын, мазмұныны жеткілікті деңгейде түсінуі, орындалатын шығармаға деген жеке көзқарасы, біршама техникалық және стилистикалық олқылықтары;

3) «3» («қанағаттанарлық») бағасы: бағдарламаны солғын, бейнесіз орындауы, техникалық тәсілдерді жетік меңгермеуі, ойын аппаратының еркіндігі мен иілгіштігінің болмауы, дыбыс шығаруда жіберген қателіктері;

4) «2» («қанағаттанарлық емес») бағасы: орындап отырған шығармада музыкалық бейнеліліктің болмауы, шығарманы жатқа білмеуі, өрескел техникалық қателіктері және аспапты нашар меңгеруі;

5) сынақ (бағасыз) – орындау оқытудың осы кезеңіндегі қажетті деңгейге сәйкес келеді.

**Образовательная программа
по предмету «Баян» детских музыкальных школ
и музыкальных отделений школ искусств**

1. Образовательная программа по предмету «Баян» детских музыкальных школ, музыкальных отделений школ искусств (далее - Программа) определяет единый комплекс основных характеристик образования, включающий цель, результаты и содержание обучения, организацию образовательного процесса, способы и методы их реализации, критерии оценки результатов обучения по предмету «Баян».

2. В настоящей программе используются следующие понятия:

1) агогика – небольшие отклонения от темпа (замедления или ускорения), не обозначаемые в нотах и обуславливающие выразительность музыкального исполнения;

2) артикуляція (латын тілінен articulo – расчленяю, членораздельно произношу) – способ исполнения последовательного ряда звуков при игре на музыкальном инструменте или при пении вокальных партий;

3) дыбыс шығару – музыкальное извлечение, порождение звуков при игре на музыкальном инструменте или пении;

4) лад – одно из главных понятий русской музыкальной науки, центральное понятие в учении о гармонии;

5) вибрато – периодические изменения высоты, силы (громкости) или тембра музыкального звука или пения;

6) музыка теориясындагы гамма – звукоряд неопределённой протяжённости, соседние ступени которого отстают друг от друга на целый тон или полутон. Под гаммой в школьной исполнительской практике подразумевают восходящие либо нисходящие октавные звукоряды;

6) октава – интервал в восемь ступеней и шесть тонов;

7) ритм – организация музыки во времени;

8) саусақтардың жүйріктігі – одно из главных достоинств музыканта и показатель его опытности и мастерства;

9) үнділік – высотное положение лада;

10) штрих – способ (приём и метод) исполнения нот, группы нот, образующих звук;

3. Цель программы: создание условий для формирования практических умений и навыков игры на баяне.

4. Задачи программы:

1) формирование навыков игры на баяне;

2) приобретение знаний в области музыкальной грамоты;

3) приобретение знаний в области истории музыкальной культуры и народного творчества;

4) формирование основных понятий о музыкальных стилях и жанрах;

5) овладение системой знаний, умений и способов музыкальной деятельности, обеспечивающих в своей совокупности базу для дальнейшего самостоятельного общения с музыкой, музыкального самообразования и самовоспитания;

6) развитие музыкального слуха, памяти, чувства ритма, внимания, мышления, воображения;

7) развитие творческих способностей, умений сравнивать, сопоставлять, обобщать;

8) расширение кругозора, систематическое накопление музыкальных знаний, исполнительских умений и навыков;

9) воспитание музыкального и исполнительского вкуса;

10) духовное, нравственное, эстетическое, патриотическое, интернациональное воспитание путём познания музыкального искусства.

5. Срок освоения программы – пять-семь лет. Для обучающихся, не закончивших основное, общее среднее образование, но планирующих поступление в организации, реализующие образовательные программы технического и профессионального образования в области музыкального искусства, срок обучения увеличивается на один-два года по заявлению родителей или заменяющих их лиц.

6. Объем учебного времени на реализацию программы определяется типовым учебным планом детских музыкальных школ, приведенном в приложении 1 к настоящему приказу. Обучение осуществляется в индивидуальной форме.

7. Цель учебного предмета реализуется через систему ключевых задач личностного, познавательного, коммуникативного и социального развития. Содержание обучения реализуется во взаимосвязи со способами действий, формами общения с музыкальным творчеством, которые формируются в учебном процессе.

8. Особенностью программы является ее общеразвивающая направленность на приобретение детьми знаний, умений и навыков игры на баяне, опыта творческой деятельности, приемов сольного и ансамблевого исполнительства.

9. Предмет ориентирован на традиционное обучение, индивидуально-дифференцированный подход к каждому обучающемуся, развитие художественно-образного мышления, овладение детьми духовными и культурными ценностями, выявление одаренных детей в области музыкального искусства.

10. Педагог создает условия для реализации индивидуального подхода к каждому обучающемуся за счет гибкости в постановке учебных задач, возможности формирования стратегии обучения каждого ребенка.

11. Основные принципы достижения цели программы:

- 1) постепенность в развитии природных способностей детей;
- 2) строгая последовательность в овладении музыкальной лексикой и техническими приемами;
- 3) систематичность и регулярность занятий;
- 4) целенаправленность учебного процесса.

12. Программа предназначена для обучения детей, желающих освоить технику игры на баяне, научиться исполнять обработки казахских, русских, народных мелодий, музыки народов мира и переложения классических произведений.

13. Программа создает условия для овладения приёмами игры на баяне в объёме, необходимом для дальнейшей практической деятельности будущего музыканта.

14. Программа направлена на творческое, эстетическое, духовно-нравственное развитие обучающегося и создает условия для приобретения опыта исполнительской сольной, ансамблевой, оркестровой практики, навыков самостоятельной работы по изучению и постижению музыкального искусства.

15. Программа рассчитана на детей различной степени музыкальной одарённости, подготовки и общего развития. Педагог создает условия для реализации индивидуального подхода к каждому обучающемуся за счет гибкости в постановке учебных задач, возможности формирования стратегии обучения каждого ребенка. Особое внимание педагог обращает на доступность, постепенность и последовательность в освоении музыкальных знаний, пробуждение у детей интереса к музыке.

16. Программа ориентирована на выработку у обучающегося личностных качеств, способствующих:

- 1) освоению обучающимся знаний, умений и навыков игры на домре, позволяющих творчески исполнять музыкальные произведения в соответствии с необходимым уровнем музыкальной грамотности;
- 2) приобретению обучающимся опыта творческой деятельности;
- 3) овладению обучающимся духовными и культурными ценностями народов мира;
- 4) получению музыкального образования и приобщению к музыкальной культуре;
- 5) формированию у обучающегося комплекса знаний, умений и навыков, позволяющих в дальнейшем осваивать основные

профессиональные образовательные программы в области музыкального искусства.

17. Психолого-педагогическое сопровождение направлено на:

1) создание условий для личностного, интеллектуального и социального развития, профессионального самоопределения обучающегося, соответствующих его индивидуальности, развитию творческих способностей, с учетом интеллектуально-личностных возможностей;

2) создание у обучающегося позитивной мотивации к обучению;

3) оказание помощи личности в ее самопознании, формировании адекватной самооценки и адаптации в реальных жизненных условиях, преодолении кризисных ситуаций и достижении эмоциональной устойчивости, способствующих личностному росту и саморазвитию обучающегося;

4) оказание психологической помощи и поддержки обучающегося в соответствии с целями и задачами программы.

18. Привитие обучающемуся необходимых исполнительских навыков и умений осуществляется в процессе работы над различными по содержанию, характеру и стилю художественными произведениями, а музыкальное воспитание и развитие их основывается на изучении народной музыки, творчества казахстанских, русских и зарубежных композиторов.

19. Основная практическая задача коллективного музицирования – формирование специальных ансамблевых навыков игры, которые предполагают умение слушать звучание ансамбля, ощутить единый ритмический пульс, играть согласованно и художественно в изменчиво гибком ритме, совместно исполнять, взаимодействовать с участниками ансамбля.

20. Программа учитывает возрастные и индивидуальные особенности обучающегося, ориентирована на развитие функциональной грамотности школьников и достижение ключевых и предметных компетенций (освоенных специфических знаний, умений, навыков в рамках учебного предмета).

21. Методологическая основа программы:

1) концепция целостного подхода к формированию личности;

2) теория возрастного, личностно-деятельностного, индивидуально-дифференцированного и проблемно-исследовательского подходов в обучении;

3) общедидактические постулаты современной педагогики, детерминированные ими подходы к содержанию, формам и методам образовательного процесса;

4) разработка проблемы развития творческих и исполнительских способностей обучающегося в контексте развивающего обучения;

5) теоретические и методические установки видных педагогов и музыковедов.

22. Педагогические принципы отбора содержания учебного материала:

1) принцип природосообразности и доступности учитывает возрастные особенности обучающегося, позволяя отобрать доступный для слушания, изучения, исполнения учебный материал, который будет способствовать музыкальному и духовно-нравственному развитию обучающегося;

2) принцип преемственности означает связь между всеми классами обучения на уровне содержания и музыкально-исполнительской деятельности обучающегося;

3) принцип индивидуализации обучения является главным способом практического освоения исполнительских навыков игры на инструменте;

4) принцип творчества раскрывает способности и склонности обучающихся, способствует созданию ситуации успеха, радости общения с искусством.

23. Специфика индивидуального обучения по предмету «Скрипка» создает условия для вариативности выбора методов, средств, форм обучения и подбора репертуарного комплекса.

24. Для достижения поставленных задач используются следующие методы обучения:

1) словесный метод (беседа, рассказ, объяснение, дискуссия);

2) наглядно-демонстрационный (исполнение произведения педагогом на инструменте, наблюдение, показ интерактивных и мультимедийных презентаций);

3) практический (работа на инструменте, подготовительные упражнения, самостоятельный разбор произведения, работа над отдельными частями произведения);

4) аналитический (сравнения и обобщения, развитие логического мышления);

5) эмоциональный (подбор ассоциаций, образов, художественного впечатления, развитие музыкально-образного мышления).

25. Выбор методов зависит от возраста и индивидуальных особенностей обучающегося, физических данных, уровня развития музыкальных способностей.

26. Формы занятий:

1) практические – приемы и навыки игры отрабатываются на инструменте;

2) групповые занятия проводятся для коллективного музицирования в ансамбле;

3) репетиционно-концертные (подготовка и публичное представление концертных номеров);

4) конкурсы;

5) урок-игра (использование игровых технологий на уроке).

27. Основной формой учебно-воспитательной работы в классе является урок, проводимый как индивидуальное занятие педагога с обучающимися. Программа занятий состоит из одновременно проводимых теоретических и практических занятий.

28. Виды внеурочных форм работы:

1) игра в ансамбле;

2) подготовка к концертным, конкурсным выступлениям;

3) участие в творческих и культурно-просветительских мероприятиях;

4) посещение филармоний, театров, концертных залов, музеев;

5) встречи с музыкальными деятелями, исполнителями, композиторами.

29. На основе настоящей программы педагог разрабатывает рабочую учебную программу, которая определяет оптимальные и наиболее эффективные для данного класса содержание, формы, методы и приемы организации образовательного процесса. Педагог выбирает из программы темы, соответствующие уровню подготовки обучающегося.

30. Структурные элементы рабочей учебной программы:

1) титульный лист;

2) пояснительная записка;

3) планирование учебной деятельности;

4) учебно-методическое обеспечение учебного процесса.

31. На титульном листе размещаются основные сведения:

1) название организации образования;

2) название учебного предмета;

3) обозначение класса, для которого разработана рабочая учебная программа;

4) сроки действия рабочей учебной программы (учебный год);

5) краткая информация о педагоге;

6) место для отметки об утверждении рабочей учебной программы руководителем организации образования.

32. Содержание пояснительной записки:

1) образовательная программа как основание;

2) педагогическая цель и задачи, актуальные при обучении предмету в данном классе;

3) особенности обучения в данном классе (развивающие, коррекционно-развивающие, работа с одаренными детьми);

4) особенности и проблемы, существующие в организации работы в данном классе;

5) информация об изменении сроков и/или времени изучения отдельных тематических блоков (разделов) с указанием причин и целесообразности изменений.

33. Раздел «Планирование учебной деятельности» содержит календарно-тематическое планирование с выделением характеристик деятельности обучающихся, репертуарный перечень по классам.

34. Содержание раздела «Учебно-методическое обеспечение учебного процесса»:

- 1) перечень познавательной литературы для обучающегося;
- 2) перечень методической литературы для педагога;
- 3) перечень учебно-наглядных пособий.

35. Рабочая учебная программа педагога рассматривается на заседании методического совета и утверждается руководителем организации образования до начала учебного года.

36. Педагог на основе рабочей учебной программы составляет индивидуальный план обучения на каждого обучающегося. Индивидуальный план характеризует гармоничный процесс музыкального и духовно-нравственного развития обучающегося.

37. Индивидуальный план обучающегося составляется на каждое полугодие, утверждается руководителем организации образования, заносится в журнал или личное дело обучающегося.

38. При составлении индивидуального плана учитываются перспективные и текущие задачи планирования индивидуальной работы в соответствии с характеристикой обучающегося в начале и конце учебного года.

В одном и том же классе индивидуальные планы по реализации программы, концертные и экзаменационные программы могут значительно отличаются по уровню сложности.

39. Индивидуальный план обучающегося отражает широкие репертуарные тенденции, обновление и обогащение репертуара благодаря привлечению народной, классической и современной музыки с использованием элементов композиторской техники.

40. Правильная организация учебного процесса, успешное и всестороннее развитие музыкально-исполнительских данных обучающегося зависят непосредственно от того, насколько тщательно спланирована работа в целом, продуман выбор репертуара.

41. Педагог вырабатывает индивидуальную репертуарную стратегию для каждого обучающегося с учетом его музыкальных потребностей и особенностей дарования.

42. Педагог формирует индивидуальный репертуарный перечень музыкальных произведений, систематизирует произведения и

дополняет репертуар в соответствии с индивидуальными возможностями обучающегося.

43. Репертуарный перечень включает произведения казахской, русской, зарубежной музыки, высокохудожественные детские, юношеские пьесы современных композиторов, популярные песни из мультфильмов, детских кинофильмов, народную музыку.

44. Педагог активно использует в учебном процессе обработки казахских народных песен, произведения казахстанских композиторов, учитывая в процессе их изучения характерные ладовые, гармонические, ритмические и мелодические особенности.

45. Насыщенность учебного репертуара сочинениями разных жанров и стилей создает благоприятную ситуацию для изучения, сравнения, систематизации музыкального материала.

46. Педагог систематически обновляет и расширяет репертуарный перечень, включая в него лучшие пьесы, создаваемые современными отечественными и зарубежными композиторами.

47. Педагог тщательно продумывает методику и репертуар обучающегося, добиваясь постепенного перехода от менее трудных заданий к более сложным, подбирая учебный материал, доступный для обучающегося со стороны художественного содержания и техники исполнения.

48. Педагог устанавливает степень завершённости работы над репертуаром, фиксирует этапы изучения произведений, варьирует объём и сложность программы, пополняя репертуарный список за счёт нового репертуара с учётом личностного и индивидуального подходов к каждому обучающемуся.

49. В работе над репертуаром педагог учитывает, что часть произведений предназначена для публичного или концертного (экзаменационного) исполнения, остальные - для работы в классе или в порядке ознакомления.

50. В индивидуальный план не включаются произведения, превышающие музыкально-исполнительские, художественные, технические возможности обучающегося, не соответствующие его возрастным особенностям.

51. Для расширения музыкального кругозора обучающегося, помимо произведений, детально изучаемых в классе, осуществляется знакомство с целым рядом разнохарактерных пьес, допуская при этом различную степень завершённости работы над ними, не требуя обязательного выучивания наизусть.

52. Обязательные разделы индивидуального плана:

- 1) работа над гаммами;
- 2) работа над этюдами и упражнениями;
- 3) исполнение пьес классических и современных авторов;

- 4) исполнение произведений композиторов Казахстана;
- 5) обработки народных песен и танцев;
- 6) работа в составе ансамбля;
- 7) навыки чтения нот с листа.

53. В конце каждого полугодия педагог отмечает качество выполнения задания и вносит изменения в ранее утвержденный репертуарный перечень, в конце года даёт характеристику музыкального и технического развития, успеваемости и работоспособности обучающегося.

54. Характеристика обучающегося на конец года освещает следующие стороны его индивидуальности:

- 1) уровень музыкальных данных (слух, ритм, память);
- 2) соответствие исполнительского аппарата, обучающегося данному музыкальному инструменту;
- 3) степень приспособляемости к инструменту;
- 4) общее развитие, эмоциональность, восприимчивость, скорость реакции;
- 5) отношение к занятию музыкой;
- 6) работоспособность, собранность;
- 7) умение заниматься самостоятельно;
- 8) степень грамотности в разборе текста;
- 9) скорость освоения музыкальных произведений;
- 10) успехи к концу года;
- 11) недостатки в музыкально-техническом развитии обучающегося и задачи по их преодолению.

55. Для характеристики обучающегося отмечаются такие индивидуальные качества, как целеустремленность, наличие художественного воображения, свободное владение инструментом, наличие технической свободы.

56. Самостоятельные занятия проводятся регулярно и систематически. Объем работы определяется с учетом минимальных затрат на подготовку домашнего задания, параллельного освоения детьми программы общего среднего образования.

57. Индивидуальная домашняя работа проводится в несколько приемов и строится в соответствии с рекомендациями педагога. В первую очередь прорабатываются самые сложные задания. С учетом умственных и физических возможностей обучающегося педагог определяет время работы над тем или иным произведением.

58. Межпредметные связи предмета «Баян» с предметами «Сольфеджио», «Казахская музыкальная литература», «Мировая музыкальная литература», «Коллективное музицирование» побуждают обучающихся к целостному познанию различных художественных явлений.

59. Программные требования в подготовительном классе:

1) закладываются первоначальные основы исполнительских умений и навыков, формируются правильные исполнительские установки и ощущения, обучающийся знакомится с краткой историей возникновения баяна, устройством инструмента, строением его правой и левой клавиатур, правилами посадки и постановки рук, основами звукоизвлечения;

2) в процессе освоения элементарных навыков исполнительской техники обучающийся знакомится с записью нотных знаков, их соотнесение с реальным звучанием инструмента, усваивает основы нотной грамоты;

3) обучающийся осваивает 10 различных музыкальных произведений (детские попевки и песни, обработки народных песен, простые пьесы).

60. Содержание учебного предмета в подготовительном классе.

Тематическое планирование.

Тема 1. Знакомство с инструментом. Краткая история возникновения баяна. Устройство инструмента. Уход за инструментом

Тема 2. Основы посадки, постановки игрового аппарата.

Тема 3. Постановка левой и правой рук на инструменте.

Тема 4. Формирование предварительных игровых навыков без инструмента. Упражнения для развития свободы двигательного аппарата.

Тема 5. Освоение и развитие исполнительских навыков игры на баяне

Принципы звукоизвлечения на баяне.

Тема 6. Техника ведения меха. Грамотная смена направления движений меха, филировка звука

Тема 7. Освоение туше «нажим».

Тема 8. Работа по формированию элементарных музыкально-слуховых представлений.

Прослушивание музыкальных примеров и просмотр видеозаписей баянного исполнительства. Воспитание музыкального вкуса и интереса к инструментальной музыке.

Тема 9. Развитие различных видов музыкального слуха на основе изучаемого практического материала. Формирование и развитие ритмического чувства, простейшие ритмы в речи и в музыке. Ритмические упражнения.

Тема 10. Освоение музыкальной грамоты на основе доступного материала. Знакомство с музыкальными терминами.

Тема 11. Анализ музыки. Практические задачи по определению образа, характера музыки, изучение доступных средств

выразительности для достижения определенного характера звучания музыки.

Тема 12. Игра в ансамбле с педагогом.

Тема 13. Развитие творческого мышления при помощи подбора мелодий по слуху, сочинения песен на стихи, сочинение окончаний фраз и предложений, рисования музыкального образа. Выполнение практических заданий, развивающих музыкальное воображение.

61. Ожидаемые результаты освоения программы подготовительного класса.

К концу обучения в подготовительном классе обучающийся имеет следующие знания, умения и навыки:

- 1) знает устройство инструмента;
- 2) владеет первоначальными музыкально-теоретическими знаниями;
- 3) владеет навыками постановки рук, инструмента, посадки за инструментом;
- 4) владеет начальными навыками игры на баяне.

62. Программные требования в 1 классе:

1) продолжается работа по закреплению исполнительских умений и навыков, формированию и развитию правильных исполнительских установок и ощущений, расширяются знания об истории возникновения баяна, устройстве инструмента, закрепляются начальные навыки освоения клавиатур инструмента, продолжается усвоение правил посадки и постановки игрового аппарата, особенностей звукоизвлечения на баяне;

2) обучающийся осваивает 10 различных музыкальных произведений, на основе практического материала обучающийся учится определять общую характеристику исполняемых пьес, различать характер музыки, играть осмысленно и выразительно простые пьески и песни, приобретает необходимые исполнительские навыки игры.

63. Ожидаемые результаты освоения программы 1 класса.

К концу обучения в 1 классе обучающийся имеет следующие знания, умения и навыки:

- 1) знает основные способы звукоизвлечения;
- 2) осваивает нотную грамоту;
- 3) владеет основными приемами аккомпанемента при игре на готовом баяне (мягкое чередование баса и аккорда);
- 4) осваивает навыки управления мехом;
- 5) знает основные уровни динамического звучания (форте, пиано);
- 6) знает динамические оттенки музыки;
- 7) владеет первоначальными навыками игры в ансамбле;

8) знает минорный лад на практическом материале, тембровые возможности инструмента, регистровые обозначения;

9) исполняет простые по содержанию и форме пьесы, песни с минимальным тематическим развитием и ясной художественной образностью;

10) овладевает навыками чтения нот с листа в игре каждой рукой отдельно и двумя руками.

64. Программные требования во 2 классе:

1) продолжается развитие музыкально-творческих способностей обучающегося (музыкальный слух, внимание, мышление, память), приобретенных исполнительских технических навыков, совершенствуются знания основ музыкальной грамоты, освоение профессиональной терминологии (темпы, динамика, знаки альтерации), развивается ориентация в звуковысотных и временных особенностях мелодии;

2) продолжается планомерная и систематичная работа по дальнейшей стабилизации посадки и постановки исполнительского аппарата, координации движений рук, совершенствованию навыков ведения меха и смены направлений его движения, осуществлению контроля над свободой исполнительского аппарата;

3) продолжается тщательная работа над качеством звукоизвлечения и формированием культуры звука на основе изучения пьес кантиленного характера, дальнейшее освоение мажорных гамм двумя руками в две октавы различными штрихами, длинных мажорных арпеджио, коротких арпеджио различными штрихами и трехзвучных аккордов двумя руками одновременно, освоение более сложных приемов звукоизвлечения и штрихов (портаменто, акцент), дальнейшее развитие чувства лада, метра, ритма, темпа;

4) обучающийся осваивает 8-10 различных музыкальных произведений: детские песни, народные песни, танцы, этюды, ансамбли.

65. Содержание учебного предмета во 2 классе.

Тематическое планирование.

Тема 1. Закрепление знаний по истории возникновения баяна и устройству инструмента.

Тема 2. Закрепление основ посадки, постановки рук, полученных в подготовительном классе. Применение специальных упражнений для развития свободы двигательного аппарата.

Тема 3. Развитие техники звукоизвлечения на баяне.

Тема 4. Работа над грамотной сменой направления движений меха, филировкой звука.

Тема 5. Освоение различных видов туше.

Тема 6. Дальнейшая работа по развитию музыкально – слуховых представлений.

Тема 7. Развитие чувства ритма на основе практического материала. Применение ритмических упражнений.

Тема 8. Изучение музыкальной грамоты на основе практического материала. Ознакомление с различными музыкальными терминами.

Тема 9. Изучение пьес простой формы на баяне. Ознакомление с формой вариации на основе доступного практического материала.

Тема 10. Ознакомление с минорным ладом. Закрепление на практическом материале.

Тема 11. Освоение мажорных гамм в одну октаву различными штрихами, длинных арпеджио и 3 –х звучных аккордов отдельно каждой рукой.

Тема 12. Изучение формы вариации на практическом материале.

Тема 13. Ознакомление с тембровыми возможностями инструмента, изучение регистровых обозначений баяна.

Тема 14. Освоение техники чтения нот с листа, транспонирования.

Тема 15. Игра в ансамбле.

Тема 16. Работа над репертуаром.

Тема 17. Концертная деятельность.

66. Ожидаемые результаты освоения программы 2 класса.

К концу обучения в 2 классе обучающийся имеет следующие знания, умения и навыки:

1) владеет начальными навыками смены позиций правой руки, координации левой руки;

2) владеет начальными навыками освоения клавиатур инструмента;

3) знает правила посадки и постановки игрового аппарата;

4) анализирует исполняемое произведение;

5) знает особенности звукоизвлечения на аккордеоне;

6) владеет навыками правильной смены меха;

7) контролирует свободу исполнительского аппарата, качество звука, точность ритма и темпа;

8) развивает навыки выразительного исполнения одноголосных мелодий;

9) исполняет мажорные гаммы в одну октаву различными штрихами, длинные арпеджио и трех звучных аккордов отдельно каждой рукой.

67. Программные требования в 3 классе:

1) развитие музыкальности, работа над развитием тембрового слуха обучающегося, расширением палитры тембровых красок, поиска новых средств тембровой выразительности, качеством звучания

(незаметная смена направлений движения меха), фразировкой, интонированием, осмысление структуры музыкального построения, музыкальной формы;

2) развитие технических, исполнительских навыков (частичное использование при игре большого пальца правой руки на баяне, скачков, широкое применение двойных нот, техники аккордов, октав), овладение пальцевым и кистевым стаккато (однотонные мелодические последовательности, двойные ноты, октавы, аккорды), ознакомление с пьесами с элементами полифонии (при возможности на выборной клавиатуре);

3) освоение произведений крупной формы, как сюита, пьес в форме вариации, пьес двух- и трехчастной форм (исполнение произведений крупной формы требует от обучающегося усвоения большего по объему материала, включающего в себя самые разнообразные музыкально-исполнительские элементы, результатом чего должно явиться овладение обучающимся навыками исполнения его как единого, целостного произведения), исполнение пьес с применением более сложных приемов звукоизвлечения и штрихов (портаменто, акценты), пьес с использованием более сложных ритмических группировок;

4) дальнейшее изучение мажорных гамм до двух знаков двумя руками в две октавы различными штрихами, длинных и коротких арпеджио различными штрихами и трехзвучных звучных аккордов двумя руками одновременно, освоение минорных гамм в одну октаву, длинных и коротких арпеджио, трехзвучных аккордов отдельно каждой рукой.

5) обучающийся осваивает 8-10 различных музыкальных произведений: детские песни, народные песни, танцы, этюды, ансамбли.

68. Содержание учебного предмета в 3 классе.

Тематическое планирование.

Тема 1. Развитие технических, исполнительских навыков на основе нотного материала. Освоение пьес кантленного характера.

Тема 2. Транспонирование.

Тема 3. Чтение с листа.

Тема 4. Игра в ансамбле.

Тема 5. Работа над репертуаром.

Тема 6. Работа над мажорными гаммами до двух знаков в две октавы двумя руками различными штрихами.

Тема 7. Изучение мажорных длинных и коротких арпеджио, трехзвучных аккордов двумя руками.

Тема 8. Работа над развитием тембрового слуха обучающегося, дополнение сведений о регистровых обозначениях баяна

Тема 9. Концертно-конкурсная деятельность.

69. Ожидаемые результаты освоения программы в 3 классе:

К концу обучения в 3 классе обучающийся имеет следующие знания, умения и навыки:

- 1) умеет анализировать исполняемое произведение;
- 2) владеет первоначальными навыками подбора по слуху;
- 3) владеет музыкальной терминологией в пределах программы;
- 4) владеет навыками самостоятельного разбора несложного нотного материала;

5) развивает штриховую технику, беглость пальцев, аккордовую технику;

6) владеет навыками исполнения мажорных гамм до двух знаков двумя руками в две октавы различными штрихами, длинных и коротких арпеджио различными штрихами и трехзвучных звучных аккордов двумя руками одновременно, освоение минорных гамм в одну октаву, длинных и коротких арпеджио, трехзвучных аккордов отдельно каждой рукой.

7) исполняет произведения крупной формы, пьесы с применением более сложных приемов звукоизвлечения, штрихов, пьесы с использованием более сложных ритмических группировок.

70. Программные требования в 4 классе:

1) совершенствование усвоенных специальных умений и навыков, усложнение и углубление музыкально-художественного материала, расширения круга музыкальных образов и исполнительских задач, работа над развитием музыкально-образного мышления обучающегося, творческого художественного воображения, фантазии;

2) овладение выразительными средствами музыкального языка, понимание их значения в создании конкретного художественного образа и применение знаний в практической деятельности, развитие умений эмоционального восприятия музыки, ее содержания и идейно-эмоциональной направленности, понимание и раскрытие художественного замысла музыкального произведения;

3) расширение градации динамики звучания, формирование умений отличать, подбирать и применять необходимые динамические оттенки соответственно характеру музыки при исполнении музыкальных произведений на баяне, освоение основных закономерностей построения музыкальной формы, ознакомление со строением крупных музыкальных форм (сложная трехчастная форма, сюита);

4) изучение произведений различных жанров музыки, развитие умения понимать жанровые и стилистические особенности изучаемых произведений, значения художественной формы в выражении

содержания музыки, формирование умений осуществлять анализ стилизованных особенностей исполняемых произведений;

5) формирование контроля над балансом звучания правой и левой клавиатурами баяна, расширение системы знаний по истории и теории музыки, развитие технических и исполнительских навыков игры в пределах программных требований;

6) разучивание мажорных гамм до трех знаков в ключе двумя руками в две октавы, минорные гаммы до двух знаков в ключе двумя руками в две октавы различными штрихами, полиштрихами, мажорных коротких арпеджио различными штрихами, полиштрихами, длинных мажорных арпеджио, трех и четырехзвучных аккордовых последовательностей;

7) обучающийся осваивает 8-10 различных музыкальных произведений: детские песни, народные песни, танцы, этюды, ансамбли.

71. Содержание учебного предмета в 4 классе.

Поурочное планирование.

Тема 1. Совершенствование исполнительских навыков игры на инструменте.

Тема 2. Работа по усвоению пьес с элементами полифонии

Тема 3. Дальнейшая работа над произведениями крупной формы. Сложная трехчастная форма, сюита.

Тема 4. Изучение мажорных гамм до трех знаков в две октавы, исполнение различными штрихами, использование полиштрихов.

Тема 5. Изучение мажорных длинных и коротких арпеджио различными штрихами, четырехзвучных аккордов двумя руками.

Тема 5. Изучение минорных гамм в две октавы до двух знаков, длинных и коротких арпеджио различными штрихами, четырехзвучных аккордов двумя руками. Работа над произведениями различных тембров и регистров баяна.

72. Ожидаемые результаты освоения программы в 4 классе:

К концу обучения в 4 классе обучающийся имеет следующие знания, умения и навыки:

1) владеет знаниями теоретических основ музыки;

2) владеет техническими и исполнительскими навыками игры;

3) знает специфические особенности звукообразования на инструменте, примерную шкалу силы их звучания;

4) умеет различать выразительные средства музыкального языка, понимает значение выразительных средств музыкального языка в создании конкретного художественного образа;

5) умеет анализировать исполняемое произведение;

6) исполняет мажорные гаммы до трех знаков в ключе двумя руками в две октавы, минорные гаммы до двух знаков в ключе двумя

руками в две октавы различными штрихами, полиштрихами, мажорных коротких арпеджио различными штрихами, полиштрихами, длинных мажорных арпеджио, трех и четырех звучных аккордовых последовательностей;

7) владеет навыками коллективного музицирования;

8) владеет навыками репетиционно-концертной работы.

73. Программные требования в 5 классе:

1) закрепление исполнительских навыков: слуховых (восприятие и представления), звукообразующих (контроль над качеством звукоизвлечения, пальцевой артикуляцией и артикулирования мехов), освоения средств музыкальной выразительности (динамика, темп, фразировка);

2) дальнейшее изучение музыкальных пьес с элементами полифонии и произведениями крупной формы, работа над музыкальной формой музыкального произведения, его жанровыми и стилистическими особенностями; выразительностью исполнения музыкального произведения, содержанием и идейно-эмоциональной направленностью, музыкальным текстом произведения и его техническими особенностями, различными приемами игры мехом (портато, меховое стаккато, рикошет, вибрато), агогикой (внезапные и постепенные замедления, ускорения, цезуры, остановки, ферматы);

3) расширение тонального плана в произведениях с использованием отклонений и модуляций, контроль самостоятельной работы обучающегося над музыкальным текстом и техническими особенностями изучаемого произведения, изучение мажорных гамм до четырех знаков в ключе двумя руками в две октавы, минорных гамм до трех знаков в ключе двумя руками в две октавы различными штрихами, полиштрихами, мажорных и минорных коротких арпеджио различными штрихами, полиштрихами, длинных арпеджио, трех-четырех звучных аккордовых последовательностей;

5) обучающийся осваивает 8-10 различных музыкальных произведений: детские песни, народные песни, танцы, этюды, ансамбли.

74. Содержание учебного предмета в 5 классе.

Тематическое планирование.

Тема 1. Работа над репертуаром.

Тема 2. Совершенствование технических, исполнительских навыков игры на инструменте посредством освоения более сложного практического материала.

Тема 3. Изучение мажорных гамм в две октавы до четырех знаков, исполнение различными штрихами, использование полиштрихов.

Тема 4. Изучение мажорных длинных и коротких арпеджио различными штрихами, четырехзвучных аккордов двумя руками.

Тема 5. Изучение минорных гамм в две октавы до трех знаков, длинных и коротких арпеджио различными штрихами, четырехзвучных аккордов двумя руками.

75. Ожидаемые результаты освоения программы в 5 классе:

К концу обучения в 5 классе обучающийся имеет следующие знания, умения и навыки:

1) владеет расширенными знаниями теоретических основ музыки, техническими и исполнительскими навыками игры;

2) владеет различными приемами игры мехом (портато, меховое стаккато, рикошет, вибрато);

3) исполняет мажорные гаммы до четырех знаков в ключе двумя руками в две октавы, минорные гаммы до трех знаков в ключе двумя руками в две октавы различными штрихами, полиштрихами;

4) исполняет мажорные и минорные короткие арпеджио различными штрихами, полиштрихами, длинных арпеджио, трех-четырехзвучных аккордовых последовательностей.

76. Программные требования в 6-7 классах:

1) совершенствование всех ранее изученных исполнительских приемов в более сложном по техническому и художественному содержанию вариантах, развитие умения самостоятельно разбираться в основных элементах фразировки (мотив, фраза, предложение, часть), развитие аппликатурной грамотности и самостоятельность в выборе рациональной аппликатуры.

2) освоение мажорных гамм до четырех знаков в ключе и минорных гамм до 3-х знаков в ключе двумя руками в две октавы, различными штрихами (non legato, legato, staccato, комбинированные штрихи, полиштрихи), исполнение гамм в пунктирном ритме;

3) изучение и исполнение длинных и коротких арпеджио в две октавы двумя руками различными штрихами (non legato, legato, staccato, комбинированные штрихи, полиштрихи), арпеджио в пунктирном ритме, четырехзвучных мажорных и минорных аккордовых последовательностей двумя руками;

4) совершенствование технических навыков (крупной - октавной и аккордовой техники, мелкой техники), работа над штрихами мехом (портато, меховое стаккато, рикошет, вибрато) при выполнении упражнений, исполнении этюдов, музыкальных произведений;

5) работа над качеством звукоизвлечения (незаметная смена меха, применение различных видов туше и штрихов), расширение градации динамики звучания, формирование умений поиска разнообразных динамических оттенков музыки, расширение тонального плана в

произведениях с использованием отклонений и модуляций, работа над агогикой;

б) обучающийся осваивает 8-10 различных музыкальных произведений: детские песни, народные песни, танцы, этюды, ансамбли.

77. Содержание учебного предмета в 6-7 классах:

Тематическое планирование.

Тема 1. Подготовка концертно-конкурсной, экзаменационной и выпускной программы.

Тема 2. Совершенствование технических, исполнительских навыков игры на инструменте посредством освоения более сложного практического материала (изучение виртуозных пьес).

Тема 3. Изучение мажорных гамм в две октавы до пяти знаков, исполнение различными штрихами, использование полиштрихов.

Тема 4. Изучение мажорных длинных и коротких арпеджио различными штрихами, четырех звучных аккордов двумя руками.

Тема 5. Изучение минорных гамм в две октавы до четырех знаков, длинных арпеджио, коротких арпеджио различными штрихами и четырех звучных аккордов двумя руками.

Тема 6. Работа над полифоническими произведениями (на выборной клавиатуре), произведениями крупной формы.

Тема 7. Применение тембровых возможностей инструмента.

Тема 8. Концертно-конкурсная деятельность.

78. Ожидаемые результаты освоения программы в 6-7 классах:

К концу обучения в 6-7 классах обучающийся имеет следующие знания, умения и навыки:

1) знает терминологию инструментального исполнительского искусства на баяне, основы теории музыки;

2) разучивает самостоятельно музыкальные произведения различных жанров и стилей;

3) использует полученные теоретические знания при исполнении музыкальных произведений;

4) преодолевает самостоятельно технические трудности при разучивании партий музыкального произведения;

9) умеет создавать художественный образ при исполнении музыкального произведения;

10) относится творчески к музыке и исполнительскому искусству на баяне;

11) владеет различными видами техники исполнительства на баяне и культурой исполнительского мастерства (свободное, естественное звукоизвлечение на инструменте, исполнение с использованием различной атаки звука, видов туше, качественная пальцевая артикуляция и ее органичная взаимосвязь с техникой

ведения меха, владение различными градациями звуковой палитры баяна);

12) самостоятельно накапливает репертуар из музыкальных произведений различных эпох, стилей, направлений, жанров и форм;

13) имеет развитый слуховой контроль;

14) имеет развитый музыкальный слух;

15) имеет широкий музыкальный кругозор;

16) владеет навыками ансамблевого исполнительства;

17) владеет навыками ухода за музыкальным инструментом.

79. Целью контроля успеваемости является выявление результативности в освоении образовательной программы обучающимся. Критерии оценивания результатов обучения в художественном образовании складываются из результатов текущей успеваемости по предмету и оценок, полученных на конкурсах, выставках.

Контроль освоения программы обучающимися осуществляется в форме зачета, контрольной работы, академического концерта, годовая и итоговая аттестация – в форме экзамена.

Форма аттестации и контрольно-программные требования к обучающимся:

1) 1 класса – в первом полугодии: контрольная работа (одна пьеса); во втором полугодии: академический концерт (две пьесы);

2) 2 класса – в первой четверти: технический зачет (мажорные гаммы до двух знаков в две октавы, два этюда на различные виды техники); во второй четверти: академический концерт (два-три произведения различных жанров, эпох и стилей); в третьей четверти: технический зачет (мажорные гаммы, длинных и коротких арпеджио, трезвучные и четырехзвучные аккорды); в четвертой четверти: академический концерт (два-три произведения различных жанров, эпох и стилей);

3) 3 класса – в первой четверти: технический зачет (мажорные гаммы до двух знаков в две октавы, исполнение различными штрихами); во второй четверти: академический концерт (два-три произведения различных жанров, эпох и стилей); в третьей четверти: технический зачет (минорные гаммы в одну октаву, длинных и коротких арпеджио, трезвучные аккорды); в четвертой четверти: академический концерт (два-три произведения различных жанров, эпох и стилей);

4) 4 класса – в первой четверти: технический зачет (мажорные гаммы до знаков в две октавы, исполнение различными штрихами); во второй четверти: академический концерт (два-три произведения

различных жанров, эпох и стилей); в третьей четверти: технический зачет (мажорные гаммы длинных и коротких арпеджио различными штрихами, четырехзвучные аккорды, минорные гаммы в две октавы до двух знаков, длинных и коротких арпеджио различными штрихами, четырехзвучные аккорды); в четвертой четверти: академический концерт (два-три произведения различных жанров, эпох и стилей);

5) 5 класса – в первой четверти: технический зачет (мажорные гаммы в две октавы до четырех знаков, различные штрихи, мажорные гаммы длинных и коротких арпеджио различными штрихами, четырехзвучные аккорды); во второй четверти: академический концерт (два-три произведения различных жанров, эпох и стилей); в третьей четверти: технический зачет (минорные гаммы в две октавы до трех знаков, длинные и короткие арпеджио различными штрихами, четырехзвучные аккорды); в четвертой четверти: итоговая аттестация – выпускной экзамен (полифоническое произведение или пьеса с элементами полифонии, произведение крупной формы, произведение казахстанского композитора или обработка казахской народной песни или танца, пьеса по выбору исполнителя);

6) 6 класса – в первой четверти: технический зачет (мажорные гаммы в две октавы до пяти знаков, исполнение различными штрихами, мажорные гаммы длинных и коротких арпеджио различными штрихами, четырехзвучные аккорды); во второй четверти академический концерт (два-три произведения различных жанров, эпох и стилей); в третьей четверти технический зачет (минорные гаммы в две октавы до четырех знаков, длинных арпеджио, коротких арпеджио различными штрихами, четырехзвучные аккорды); в четвертой четверти экзамен (два-три произведения различных жанров, эпох и стилей);

7) 7 класса – в первой четверти технический зачет (мажорные гаммы в две октавы до четырех знаков, исполнение различными штрихами, мажорные гаммы длинных и коротких арпеджио различными штрихами, четырехзвучные аккорды); во второй четверти академический концерт (два-три произведения различных жанров, эпох и стилей); в третьей четверти: технический зачет (минорные гаммы в две октавы до трех знаков, длинных и коротких арпеджио различными штрихами, четырехзвучные аккорды); в четвертой четверти: итоговая аттестация – выпускной экзамен (полифоническое произведение или пьеса с элементами полифонии, произведение крупной формы, произведение казахстанского композитора или обработка казахской народной песни или танца, пьеса по выбору исполнителя).

80. При оценке работы обучающегося педагог учитывает следующие параметры:

1) демонстрация обучающимся должного уровня владения

инструментом;

- 2) полное и убедительное раскрытие художественного образа;
- 3) понимание и отражение в исполнительской интерпретации стиля исполняемого произведения.

81. Критерии оценки:

1) оценка «5» «отлично» – технически безупречное исполнение программы, свободное владение техническими приемами, приемами качественного звукоизвлечения, индивидуальное отношение к исполняемому произведению для достижения наиболее убедительного воплощения художественного замысла;

2) оценка «4» «хорошо» – техническая свобода, осмысленная, выразительная игра, достаточное понимание характера, содержания исполняемого произведения, исполнение программы наизусть, индивидуальное отношение к исполняемому произведению, наличие небольших технических и стилистических неточностей;

3) оценка «3» «удовлетворительно» – неяркое, необразное исполнение программы, недостаточное владение техническими приемами, отсутствие свободы и пластичности игрового аппарата, наличие погрешностей в звукоизвлечении;

4) оценка «2» «неудовлетворительно» – плохое владение инструментом, слабое знание программы наизусть, отсутствие музыкальной образности в исполняемом произведении, наличие грубых технических ошибок;

5) зачет (без оценки) – исполнение соответствует необходимому уровню на данном этапе обучения.